

Beskrivelse av ordningen Norsk katapult og tilhørende støtteordninger

Dato: 27.03.2023

siva

Innhold

1. Introduksjon.....	2
2. Støtteordninger under ordningen Norsk katapult.....	2
3. Støtteformål og støttemottakere	3
3.1 Støtte til FoU-prosjekter, jf. GBER artikkel 25	4
3.2 Innovasjonsstøtte til SMB-er, jf. GBER artikkel 28.....	4
3.3 Støtte til prosess- og organisasjonsinnovasjon, jf. GBER artikkel 29.....	5
3.4 Opplæringsstøtte, jf. GBER artikkel 31	5
4. Søknadsprosess.....	5
5. Rapportering og regnskapsføring	6

1. Introduksjon

Norsk Katapult ble etablert i 2017 som et næringsrettet virkemiddel for etablering og utvikling av en større nasjonal infrastruktur for utvikling og innovasjon. Bakgrunnen for vedtakelsen av ordningen var identifiseringen av en system-/markedssvikt som innebærer at det investeres for lite i piloterings- og testfasiliteter for industriell innovasjon og produksjon, og at fasilitetene som allerede eksisterer brukes for lite og av for få aktører.

Gjennom etablering av et større økosystem og virkemiddelapparat for innovasjon ønsket myndighetene å stimulere mer og raskere innovasjon, samt utvikling og deling av kompetanse. Hovedformålet med ordningen er å styrke små og mellomstore bedrifters (SMB-er) innovasjonsevne. Gjennom ordningen Norsk katapult etableres og utvikles katapultsentre som skal stimulere til mer og raskere innovasjon, samt utvikling og deling av kompetanse i Norge.

Norsk katapult administreres av Selskapet for industrivekst (Siva SF), i samarbeid med Norges forskningsråd og Innovasjon Norge. Siva er eier av ordningen, og er ansvarlig for løpende utvikling av ordningen, forvaltning av ordningens ressurser, inngåelse og oppfølging av kontrakter, vurderinger og formelle beslutninger.

For en nærmere beskrivelse av Norsk katapult vises det til omtalen på <https://norskkatapult.no>

2. Støtteordninger under ordningen Norsk katapult

Finansieringsstrukturen for katapult-sentrene er under utvikling, og Siva er i ferd med å iverksette en fornyet finansieringsstruktur for de eksisterende katapult-sentrene fra 2023. Fra etableringen i 2017, har Siva gitt tilskudd til investeringer i utstyr og fysisk infrastruktur for testing, simulering mv. og driftsstøtte med hjemmel i GBER artikkel 27, og støtte til FoU-prosjekter med hjemmel i GBER artikkel 25. Støtten ble gitt for at katapult-sentrene skulle bygge kapasitet og tjenestetilbud i henhold til ordningens mandat, og sentrenes samfunnsoppdrag og strategi. Videre var formålet at sentrene skulle opparbeide seg nødvendige strukturer og verktøy for å bli velfungerende katapultsentre både administrativt og operativt.

De eksisterende katapult-sentrene har kommet langt i etableringen av sitt tjenestetilbud, og er klare for å videreutvikle dette i tråd med ordningens formål. De støtteordninger Siva skal benytte i tiden fremover omtales samlet sett som «aktivitetsbasert støtte», og er innrettet mot ulike sider ved katapult-sentrenes virksomhet. De enkelte støttekategorier omtales enkeltvis i dette dokumentet.

Siva tildeler midler i overensstemmelse med EØS-avtalens regler om statsstøtte. Støtten som tildeles under ordningen med «aktivitetsbasert støtte» er forankret i gruppeunntaksforordningen (forordning (EU) nr. 651/2014 – GBER). Forordningen fastsetter at visse former for statsstøtte skal anses som forhåndsgodkjent, slik at notifikasjon og nærmere vurdering fra ESA ikke er nødvendig. For at statsstøtte skal anses forenlig med det indre marked og være unntatt fra notifikasjonskravet, må støtten oppfylle fellesvilkårene i GBER kapittel I og de særlige vilkårene for den aktuelle støttekategori. Siva innretter sine støtteordninger slik at disse vilkårene er oppfylt.

De alminnelige vilkårene i GBER kapittel I går blant annet ut på at støttemottaker ikke skal være i økonomiske vanskeligheter eller ha utestående krav på tilbakebetaling av ulovlig mottatt statsstøtte (artikkel 1(4)), at støtten må ha incentiveeffekt (artikkel 6), at den ikke må overstige gitte beløpsgrenser (artikkel 4) og oppfylle krav til transparens (artikkel 5 og 9). I tillegg følger det særskilte vilkår av de enkelte hjemler, som omtalt nedenfor.

Sivas støtteordninger er innrettet slik at både de alminnelige og spesielle vilkår i gruppeunntaksforordningen er overholdt. Alle støtteordningene meldes til ESA i tråd med gruppeunntaksforordningen.

3. Støtteformål og støttemottakere

For å sikre at katapult-sentrene er i stand til å ivareta sitt samfunnsoppdrag, og understøtte formålet med ordningen Norsk katapult har Siva definert særskilte innsatsområder hvor katapult-sentrene forventes tilrettelegge for aktivitet. Under ordningen «aktivitetsbasert støtte», vil Siva yte økonomisk støtte til katapult-sentrenes utvikling og implementering av nye tjenestetilbud (tjenesteutvikling), utvikling og implementering av nye teknologiløsninger som kan føre til økt kapasitet i eksisterende test infrastruktur (industriell teknologiutvikling) og opplæring som sikrer relevant og oppdatert kompetanse i katapult-sentrene. Støtten skal sikre at tilbudet ved katapult-sentrene, i lys av samfunnsoppdraget, er så målrettede, relevante og effektive som mulig.

Siva vil også støtte katapult-sentrenes deltagelse i FoU-prosjekter, herunder deltagelse i større og banebrytende FoU-prosjekter, som gjennomføres i samarbeid med andre aktører. I tillegg ønsker Siva gjennom katapult-sentrene å sikre små og mellomstore bedrifter (SMB-er) relevante innovasjonstjenester tilpasset deres behov, slik at disse kan nyttiggjøre seg eksisterende testinfrastruktur og lykkes med industriell skalering.

Støtten under ordningen «aktivitetsbasert støtte» forankres i følgende hjemler:

- Forsknings- og utviklingsprosjekter, jf. GBER artikkel 25
- Innovasjonsstøtte til SMB-er, jf. GBER artikkel 28
- Støtte til prosess- og organisasjonsinnovasjon, jf. GBER artikkel 29
- Støtte til opplæring, jf. GBER artikkel 31

Målgruppe og søkere til ordningene Siva administrerer er de eksisterende katapult-sentrene. Norsk Katapult omfatter per 2023 fem katapult-sentre: *Manufacturing Technology*, *Future Materials*, *Sustainable Energy*, *Ocean Innovation* og *DigiCat*. Den langsiktige ambisjonen er å utvikle totalt 7 til 9 nasjonale katapultsentre rettet mot forskjellige sektorer og teknologiområder hvor Norge har særlige komparative forutsetninger for å lykkes. Et sentralt formål er at sentrene skal være komplementære, og med dette utfylle hverandres tjenester til gode for norske SMB-er og næringsliv som en helhet.

Det gjennomføres for tiden et prøveprosjekt - «testfasiliteter i distriktene» - hvor åtte noder innlemmes i Sivas katapult-struktur. Nodene skal i prosjektperioden ha en tett kobling opp mot med de eksisterende katapult-sentrene under ordningen Norsk katapult, og skal bidra til å forsterke og videreutvikle ordningen både gjennom å tilby testfasiliteter, tjenester og kompetanse. Med nodene får katapult-sentrene et større geografisk nedslagsfelt, og vil være representert over hele landet. Dersom noder innlemmes som en permanent del av katapult-strukturen, vil Sivas støtteordninger måtte utvides til også å omfatte nodene. For en nærmere beskrivelse av pilotprosjektet, vises det til omtalen på Sivas hjemmesider: [Sprer katapult-ordningen til Distrikts-Norge \(siva.no\)](https://siva.no).

Katapult-sentrene er å anse som støttemottaker for flere av de støtteordninger som er under etablering. Dette gjelder støtte tildelt med hjemmel i GBER artikkel 25, 29 og 31. Deler av det tilskuddet Siva yter er imidlertid ment for sentrenes SMB-kunder i sin helhet. Sentrene vil dermed bare utgjøre et «mellomledd» for å kanalisere støtten og skal da ikke anses som mottakere av statsstøtte. Når Siva tildeler støtte med hjemmel i GBER artikkel 28 (innovasjonsstøtte til SMB-er), utgjør katapult-sentrene med andre ord «statens forlengede arm», og det skal ikke ligge igjen noen økonomisk fordel hos sentrene.

3.1 Støtte til FoU-prosjekter, jf. GBER artikkel 25

GBER artikkel 25 hjemler støtte til forsknings- og utviklingsprosjekter i form av grunnforskning, industriell forskning, eksperimentell utvikling og forundersøkelser. Siva understreker at «industriell forskning» og «eksperimentell utvikling» vil være de relevante prosjektkategoriene for katapult-sentrene. Disse begrepene er nærmere definert i GBER artikkel 2(85) og 2(86).

De støtteberettigede kostnadene for FoU-prosjekter er listet opp i GBER artikkel 25(3), og omfatter personalkostnader, kostnader til instrumenter og utstyr, kostnader til bygninger og grunn, kostnader for kontraktforskning mv., og ytterligere felleskostnader og andre driftskostnader direkte knyttet til prosjektet.

For industriell forskning er støtteintensiteten i utgangspunktet 50 % av de støtteberettigede kostnadene, mens den for eksperimentell utvikling er 25 %, jf. GBER artikkel 25(5). Etter GBER artikkel 25(6) kan støtteintensiteten økes dersom mottakeren er en SMB, det er tale om faktisk samarbeid mv.

Støttesatsene kan forhøyes med 10 % for mellomstore bedrifter og 20 % for små. Satsene kan forhøyes med ytterligere med 15 % dersom det er tale om et «reelt samarbeid» eller resultatet av prosjektet får omfattende spredning. Siva har i forbindelse med sine tildelinger vurdert om vilkårene er oppfylt slik at støtteintensiteten lovlig kunne oppjusteres.

3.2 Innovasjonsstøtte til SMB-er, jf. GBER artikkel 28

Siva kan ved behov innvilge støtte for å gjøre katapult-sentrenes tjenester tilgjengelige for SMB-er som derved kan få tilgang til kompetanse og tilrettelegging. De ulike støttekategoriene som her omtales er støtte til prekvalifisering og industriell skalering av SMB-er.

Prekvalifiseringsstøtte knytter seg til det arbeidet katapult-sentrene utfører for SMB-ene, ofte inn mot katapultprosjekter (prekvalifiseringsfasen). *Industriell skalering* tar sikte på å forberede bedriften på videre skalering etter gjennomført katapultprosjekt.

Støtten gis med hjemmel i GBER artikkel 28, som åpner for innovasjonsstøtte til små og mellomstore bedrifter (SMB-er). Etter artikkel 28(2) bokstav c omfatter bestemmelsen utgifter pådratt tilknyttet innovasjonsrådgivning og innovasjonsstøttetjenester. Disse begrepene er nærmere definert i GBER artikkel 2(94) og (95). Bistanden fra katapult-sentrene vil primært være innovasjonsrådgivning, men enkelte av tjenestene vil kunne inneholde elementer av innovasjonsstøtte.

Etter GBER artikkel 28 er det ikke et vilkår at støtten betales ut direkte til mottakerbedriften. Siva utbetaler støtten til katapult-sentrene, men støtten skal komme katapult-sentrenes SMB-kunder til gode i form av rabatterte eller vederlagsfrie tjenester. Alle kunder som mottar slike tjenester, må være SMB-er, slik begrepet er definert i gruppeunntaksforordningen vedlegg 1.

3.3 Støtte til prosess- og organisasjonsinnovasjon, jf. GBER artikkel 29

Siva vil også innenfor rammen av «aktivitetsbasert støtte» yte støtte til prosess- og organisasjonsinnovasjon med hjemmel i GBER artikkel 29.

Støtten skal sikre implementering av nye eller forbedrede organisasjonsmetoder eller produksjons- og distribusjonsmetoder. Begrepene organisasjonsinnovasjon og prosessinnovasjon er nærmere definert i GBER artikkel 1 nr. 1, henholdsvis avsnitt 96 og 97. Støtten er primært ment å legge til rette for implementering av nye digitale løsninger i katapult-sentrene, og understøtte relevante digitaliseringsinitiativ. De støtteberettigede kostnadene er personalkostnader, kostnader til utstyr, bygninger og grunn, kostnader for kontraktforskning mv., og ytterligere felleskostnader og andre driftskostnader direkte knyttet til prosjektet, jf. artikkel 29(3).

Etter gruppeunntaksforordningen kan støtte til store foretak bare gis dersom de inngår i et faktisk samarbeid med SMB-er, og sistnevnte bærer minst 30 % av de støtteberettigede kostnadene. Siva påser at vilkåret er overholdt, og at støtteintensiteten ligger innenfor rammene av GBER artikkel 29.

3.4 Opplæringsstøtte, jf. GBER artikkel 31

Siva vil også ved behov kunne tildele katapult-sentrene opplæringsstøtte, med hjemmel i GBER artikkel 31. Støtten skal dekke relevante opplæringstiltak i katapultsenteret, som tilfører katapult-sentrene en kompetanseheving.

Opplæringstiltak kan organiseres som et samarbeid mellom katapult-sentre og/eller mellom katapult-sentre og noder. Det gis ikke støtte til lovpålagt opplæring eller det som anses å falle inn under løpende drift. De støtteberettigede kostnader er lønnsutgifter for ansatte som deltar i opplæringen, utgifter til eksternt opplæringspersonell samt utgifter til nødvendig materiell og utstyr som benyttes i opplæringen mv., jf. artikkel 31(3).

Støtte til opplæring skal som utgangspunkt være begrenset til 50 % av kostnadene forbundet med opplæringen, men kan økes med 10 prosentpoeng dersom støtten ytes til mellomstore bedrifter og med 20 prosentpoeng dersom støtten ytes til små bedrifter, jf. GBER artikkel 31(4). En nærmere omtale følger av Sivas håndbok om aktivitetsbasert støtte.

4. Søknadsprosess

Søknader om støtte vurderes opp mot kriteriene i de ovennevnte hjemler. Ved behov vil Siva knytte til seg relevante fagmiljøer for å bistå med å vurdere innkomne søknader.

Siva utarbeider søknadsmaler, som katapult-sentrene benytter i sine søknader. Malene skal inneholde obligatoriske felter, som sikrer at alle relevante opplysninger fremkommer i søknaden.

Siva er ansvarlig for søknadsprosessen, og foretar utlysning under ordningene innenfor de økonomiske rammer som er stilt til disposisjon.

Støtten som tildeles SMB-er med hjemmel i GBER artikkel 28 administreres av katapult-sentrene, som tar imot søknader fra bedriftene og påser at støtten har insentiveffekt.

Tildelingsbrevet til det enkelte katapult-senter inneholder krav til bruk av midlene og rapportering. Siva gjennomgår rapportene, for å påse at statsstøtteregelverket overholdes og at støttemottaker anvender tildelt støtte i tråd med formålet.

5. Rapportering og regnskapsføring

Siva stiller krav om at katapult-sentrene har tilfredsstillende mekanismer for rapportering og regnskapsføring. Det enkelte katapult-senter plikter å føre detaljerte regnskaper med oversikt over alle mottatte tilskudd, og støtte som er kanalisert videre til SMB-